Ministr kultury Martin Baxa: Na legislativním ukotvení statusu umělce/umělkyně pracujeme podle legislativního plánu

5.6.2023 - | Ministerstvo kultury ČR

„Status umělce/umělkyně nyní zavedeme do české legislativy nově prostřednictvím novely zákona o některých druzích podpory umění. Jde o nástroj podpory nejohroženějším skupinám umělců a umělkyň. Jsme na začátku dlouhodobého procesu, který není ohraničený a definitivní a bude se vyvíjet v průběhu času v souvislosti s aktuálními potřebami," doplňuje Martin Baxa.

„Oblast kultury naše vláda považuje za velmi důležitou. Dokládá to fakt, že v našem resortu máme pro letošní rok k dispozici největší rozpočet v historii. Nesmíme zapomínat ani na nulovou sazbu DPH na knihy, která je součástí konsolidačního balíčku. Předpokládám, že tento fakt se projeví na odměňování profesionálek a profesionálů v oblasti literatury. Situaci v oblasti kultury zanedbanou za uplynulá desetiletí aktivně řešíme postupnými kroky," doplňuje ministr kultury.

Situace zástupkyň a zástupců uměleckých profesí je v kontextu zemí Evropské unie pojata různými způsoby, které odpovídají legislativní realitě daných zemí. Paleta řešení je široká, od Dánska, Nizozemska a Švédska, které žádné speciální zákony nemají, až po Španělsko, Portugalsko a Irsko, které naopak disponují detailní legislativou. Polsko a Slovensko jsou stejně jako Česká republika na počátku legislativního procesu. Prioritou následujícího období je diskuse o tom, jak definovat skupinu umělkyň a umělců, kteří status získají, jaká kritéria k jeho získání povedou a kdo o nich bude rozhodovat. Klíčové je porozumět podmínkám, v nichž jednotlivé profese svou činnost vykonávají, identifikovat systémové problémy a najít nástroje podpory těch, kteří to nejvíce potřebují. Na podkladech pro novelizaci zákona č. 203/2006 Sb. aktuálně spolupracuje odbor umění, knihoven a kreativních odvětví MK s řešitelskými týmy výzkumných projektů, které se zabývaly mapováním potřeb jednotlivých uměleckých oborů a profesí. Je v kontaktu mimo jiné s výtvarným Spolkem Skutek, s Asociací spisovatelů, Vizí tance, Novou sítí, Českou obcí hudební, Asociací režisérů, scénáristů a dramaturgů, dále s akademickými pracovišti: Univerzitou Palackého či Vysokou školou ekonomickou. Probíhají setkání v rámci expertní skupiny nad výstupy z konkrétních výzkumných projektů. Expertní skupina bude doplněna ještě o další zástupce a zástupkyně a od června začne pracovat na konkrétní podobě legislativního návrhu.

Status umělce/umělkyně a NPO

Status umělce/umělkyně je jedním z milníků naplnění Národního plánu obnovy v komponentě Rozvoj kulturního a kreativního sektoru. Národní plán obnovy počítá na všechny iniciativy s částkou 5,5 miliardy korun. Již bylo vyhlášeno 14 výzev, 4 jsou otevřené, 10 uzavřených a vyhodnocených. Na všechny uzavřené výzvy bylo rozhodnutím uvolněno více než 2,9 mld. Kč, které jsou příjemci průběžně čerpány.

V rámci speciální dotační výzvy financované z prostředků Národního plánu obnovy bylo podpořeno 16 výzkumných studií. Na vznik podkladových analýz bylo vyčleněno celkem 5 mil. Kč. Materiály, které díky této pobídce vznikly, shrnují potřeby jednotlivých uměleckých oborů a profesí. Poskytují komplexní obrázek současných problémů, s nimž se aktéři a aktérky pohybující se na české umělecké scéně potýkají. Z podkladů je patrno, že ne všechny problémy, které byly popsány, lze vyřešit

legislativním ukotvením statusu umělce. Ministerstvo kultury bude postupovat realisticky, dle možností, s ohledem na situaci v kulturním a kreativním sektoru při vědomí aktuální ekonomické situace.

Ministerstvo kultury a podpora oblasti umění

Ministerstvo kultury se otázkou podmínek pro práci umělců a dalších kulturních pracovníků zabývá dlouhodobě. V loňském roce bylo v oblasti umění podpořeno celkem 509 nezřizovaných organizací, mezi které bylo rozděleno celkem 270 000 000 Kč (dotační programy v gesci oddělení umění). Většina těchto prostředků jde na mzdové a honorářové náklady.

Pracovníci a pracovnice kulturního a kreativního sektoru jsou rovněž primární cílovou skupinou většiny neinvestičních dotačních programů, dosud realizovaných z Národního plánu obnovy. Například ve výzvách vypsaných pod iniciativou status umělce/umělkyně bylo dosud dotací podpořeno takřka 16 000 osob při rozvoji kompetencí potřebných pro větší uplatnění na trhu práce.

Milníky procesu přípravy legislativního ukotvení statusu umělce/umělkyně

Co máme za sebou:

2019
Institut umění – Divadelní ústav má stanoveno téma statusu umělce/umělkyně jako jeden z dílčích výzkumných cílů

2020–2022
Covidová pandemie, která přinesla výrazná společenská omezení, včetně omezení a uzavření veřejných kulturních produkcí zvýraznila téma potřeby diskuse o potřebách některých uměleckých profesionálů a profesionálek.

Září 2021
Status umělce/umělkyně je součástí Národního plánu obnovy v komponentě Rozvoj kulturního a kreativního sektoru jako milník plnění.

2022
Národní plán obnovy nebyl na Ministerstvu kultury nijak připraven. Aby nebylo ohroženo čerpání finančních prostředků, bylo nutné zajistit v rekordním čase personální i organizační předpoklady pro to, aby vůbec mohl být realizován. To vše se podařilo a v létě už mohla být vyhlášena výzva v rámci NPO Podpora výzkumných projektů k problematice statusu umělce a umělkyně.

31. leden 2023
Odevzdány výzkumné studie vzniklé na základě výzvy.

Konec roku 2022 – první polovina 2023
Probíhají společná setkání expertních týmů i individuální setkání s řešiteli a řešitelkami výzkumných projektů.

Co nás čeká:

Do konce června 2023
Setkání se zástupci a zástupkyněmi řešitelských týmů a setkání expertní skupiny. Jednání doplněné skupiny budou pokračovat i v dalších měsících.

Do konce listopadu 2023

Paragrafové znění novely zákona.

Do konce prosince 2023
Předložení legislativního materiálu Vládě ČR k projednání.

Do konce roku 2025
Novela zákona projde legislativním procesem a bude schválena. Milník NPO bude splněn.

https://www.mkcr.cz/novinky-a-media-cs-4/5278cs-ministr-kultury-martin-baxa-na-legislativnim-ukotveni-statusu-umelce-umelkyne-pracujeme-podle-legislativniho-planu